

Живе в Зарічному майстриня

Її роботи зустрінеш в Рівному і Києві, Ужгороді та Миколаєві, Хмельницькому і Донецьку, на теренах Білорусії та Польщі. На вишитих майстринею полотнах шепочуть про вільний вітер степові маки, тулять до купи свої голілки братики, посміхаються розкішні соняхи, поглядає стišено засніжений храм, в обіймах дубового листа палахкотить калина, спелієсь у вінку короливи-лілії. Не перелічити отих візерунків, сюжетів, що вишила своєю рукою Раїса Василівна Гричина. Пливуть увис на крилах рушників, зирять на світ із картин, панно, серветок, доріжок та скатертин, красуються на сорочках доньки та сина. Нетлінний споминок, найкращий дарунок, щирий порух душі й світла мить земних радощів.

престолу та рушник для плацаниці. Влітку завагітніла. Отак народила Тетянку. А потім знову вишила рушник для храму – народився син. Ще з садочка Василько почав ходити до церкви, потім 5 років прислугував для батюшки в захресті. Уже нікто й не здивувався, коли він поїхав поступати в духовну семінарію. Тож, за дітей я вдячна Богу. Я – щаслива матір. А більшого щастя для жінки бути й не може.

Оте запрошення на відвідини майстрині отримала геть випадково. Зупинилась серпневого базарного дня біля ятки з пиріжками. Черга чималенька та в око продавцям впадала відразу.

- Давайте, людоньки, кореспондентку відпустимо, - посміхаються привітно жіночки. - Може, що й гарне про нас коли напише.

- Ото, скуштую вашу продукцію – то й напишу, - жартую ї собі.

- Про пиріжки – це вже як схочете, а ось про нашу вишивальницю написати не гріх, - ведуть далі мовою молодіці. - Раїсо Василеню, запрошуї журналістів подивитись свою експозицію, - уже звертаються до своєї колежанки.

- Як буде час – заходьте, - не губиться майстриня, - подивитись, начебто, є на що.

Час знайшовся не відразу. Відсміялось за плечима літо, відпалахкотів чорнобривцями вересень, багрянцем впадало до ніг жовтнева днина. Нарешті, рушаю на давно очікувану гостину. Якразі господина назустріч, припрошує до хати. На порозі світлиці застигаю від подиву, бо потрапляю до справжньої виставкової зали: довкола одні вишиванки. На стінах, кріслах, дивані, на журнальному столику, полічках та ручках шаф. Оце так галерея! Хай і домашня - та вона нічим не поступиться музейним експозиціям. Краса – очей не відведеш. Світ вишивки полонить всю мою увагу. Побожно ступаю від експоната до експоната, затамувавши подих, млинує барвами кольорів, що виграють на полотнах майстрині. У кожному витворі її невтомних рук живе душа, у кожному є голос. За дрібнісінькими, мов макові зернинки, христичками – велич світогляду талановитої художниці, справжнього митця.

- Гарно як! – мовлю зачаровано.

- У цих роботах – мое життя, - озивається Раїса Василеню. - Скільки себе й пам'ятаю – завжди любила вишивати. А картинка з яблукми – мій перший вишитий виріб – по сей день залишилась найулюбленішою роботою. На жаль, похвалитись нею не можу, бо вже

давно подарувала знайомим. Вишивка – то найперший дарунок від мене рідним і близьким людям. Скільки їх вони отримали на згадку – не перелічити: рушники, картини, доріжки, серветки. Було, що вишила для себе плаття. Гарно так вийшло: на голубому тлі віночок з волошок. Кілька разів сама одягла, а потім родичці подарувала. Теж сталося і з сорочкою. Планувалось поповнити власний гардероб, а трапилась нагода – презентувала подружці.

- А ось ця краса для кого? – кидаю погляд на вишиту шовком чоловічу сорочку та завітчаній маками жіночий убір.

- А це споминок по матір для сина та доньки. Васильку у мене закінчив Полтавську духовну семінарію. Зараз навчається в духовній академії в Ужгороді. Теж небайдужий до вишивки. Покладе так хрестик на полотно, що не кожна дівчина зуміє. Дві картини вишив, обидві подарував. Й Тетянка змалечку біля мене та бабусі до цього заняття пристрастилась. Теж гарні вишивки має. Закінчила Львівський інститут зв'язку, проте робота знайшлась у Пенсійному фонді.

- Ну, коли вже повели мову про навчання та роботу, то й про себе щось повідайте, - звертаюсь до пані Раїси. Жінка люб'язно запрошує присісти й починає оповідати про своє життя. Вона – корінна зарічненка. Після закінчення середньої школи подалась до Львова. Шляхи юності привели її до поліграфічного училища. Отам і здобула собі спеціальність друкар-офсетник. А далі – знову чужина: поліграфічне підприємство в Ужгороді. Й гадки не мала, що полюбить це місто всім серцем, що прикипить душею до колективу, в якому довелось працювати десятиліт. Сногади про ті роки викликають на очах Раїси Василеню сльози. Й не уявляла, що ця далеко не дрібненька жінка, така сентиментальна по своїй натурі. А вона, не соромлячись, витирає оті солоні краплини й зізнається в найщиріших почуттях до людей, що стали рідними для неї на все життя.

- Кажуть, що чужина, як та зла тітка, а я вдячна долі за те, що привела мене в Ужгород, поєднала з таким чудовим колективом, такими прекрасними людьми. Всього що вмюю, що знаю – я навчилася у них. Пам'ятаю

й понині кожну пораду, кожну підказку, кожен урок господарювання. Особливо близькими мені стали подружки Наташа, Ірина, Магда. У їх сім'ях я зустріла дивовижне тепло, підтримку в тяжкі хвилини. Ми спілкуємось і понині. Всі вони були у мене в гостях. З любов'ю приймають тепер у себе мого сина. В Ужгороді я залишила часточку своєї душі. Вона у моїх вишивках. А вже подарувала подругам немало картин, рушників. Вишивала для них комірці та кишеньки кофтинок і сукенок, диванні подушечки. Магда – малярка. В її родині було чимало угорських журналів зі старовинними візерунками. Кілька з них перейняла, вишила. Тож маю тепер єдині на Рівненщині їх екземпляри. Мої роботи часто експонувались на обласних виставках, то від знавців й шанувальників вишивки знаю це сто-відсотково. Так склалось, що з Ужгорода мені довелось поїхати. Тікала від любові долі в особі чоловіка. Гадала – люб'ю, виявилось – полова.

Плакали подруги, плакала я сама, тяжким було прощання з колективом. Приїхала в Заріччя, знайшлося місце в Укртелекомі – двадцять років відпрацювала на телеграфі. Робота подобалась і колектив був хороший. Та й мое захоплення вишивкою знадобилось. У нашій галузі частенько проводились всілякі мистецькі конкурси, тож мої роботи виставлялись і в Кузнецовську, і в Рівному. Мала нагородити й з всеукраїнських виставок. Тричі мої вишивки експонувались у Києві. Кожній своїй колезі, на згадку, подарувала вишивану роботу: чи то рушник, чи картину або серветку.

- Робота, творчість, а як же жіноче щастя? Чи було воно в долі майстрині? – запитую про сировенне у своєї співрозмовниці.

- Хоч те запитання й бентежить душу Раїси Василеню та вона не бариться з відповіддю.

- Маю материнське щастя – бо маю чудових дітей. А жіноче... Не склалось ні з першим чоловіком, ні з другим. Не хочеться згадувати про погане. Все пройшло, проминулось. Видно, було не мое. Я про дітей мріяла. Довго не могла завагітніти. Аж тут мені приснився сон. Сповістив дивний голос: вишиї для церкви... Подумала: відій знак. За зиму вишила в Муравинську церкву покриття для

жінки бути й не може.

- То вишивка зіграла у вашому житті неабияку роль? А що потрібно, щоб творити такі дива на полотні?

- Натхнення. З поганим настроєм голки до рук не беру. Був період – цілий рік не вишивала. На душі було так неспокойно, думки були такими тяжкими. З таким настроєм за вишивання не можна братись. Слава Богу, все минулось. Тепер я можу прокинутись о шостій ранку, о другій годині ночі й вишивати, вишивати... Благо, для цього тепер у мене є все.

Раїса Василеню прочиняє дверцята шаф, відсмікає довкола шухлядки. Всі вони переповнені нитками. На будь-який смак: муліне, шовк, акрил, люрекс, ірис. Всіляких барв, всіляких відтінків. Так само полотна – білі, сірі, чорні, червоні, рожеві, жовті, блакитні. Майстриня виймає кілька незавершених робіт. Рушник, на якому зеленіє літа дуба й сяють усміхом грона калини – це ненька вишиває для сина. Картина, що заясніла цвітом ніжних нарцисів, певне, теж прикрасить згодом дім когось із рідних чи близьких.

- У кожного митця є своя заповітна мрія. А що ви хотіли б ще вишити? – запитую у майстрині.

- Ікони. Просто так до роботи над ними приступати не годиться, - повідує пані Раїса. - Потрібна молитва, потрібно поститись, потрібне благословення священника. В моїй уяві вже живе святий образ. Хочу поєднати в роботі нитки й бісер. Це для мене буде вперше, але вірю, що задум цей згодом втілю в життя.

- У вас великий мистецький доробок?

- Ніколи не рахувала. Та, певне, буде до тридцяти картин, з півсотні рушників, а серветки, доріжки – зліку зіб'єшся. Вишиваю хрестиком, гладко не так, правда, досконало. Добре опанувала двосторонню гладь, а художньо не так вправно. Ще маю роботи, вишиті болгарським хрестом і виконані угорською технікою вишивки, яка називається смерічка. Раніше багато часу приділяла й звязанню гачком, спицями. Тепер полишила це заняття. Коли є натхнення – можу смачно приготувати.

- Через те й взялись торгувати пиріжками? – пригадую нашу серпневу зустріч.

- Гроші зайвими ніколи не бувають. Тим паче – син ще вчиться. Пенсії у нас не дуже розкішні, аліт мені ще не так багато, як моїй бабі Франі...

У квітні Раїса Василеню забрала до себе мамину тітку, 89-річну бабу Єфросинію, яка одиноко мешкала в Сенчицях. Тож тепер старенька добуває віку у її хоромках. Тепла майстрині вистачає на все...

Галина ГАВРИЛОВИЧ